

Napakka teos suomalaisista tyttökirjoista päästää lukijat ääneen

Sari Miettinen

Kokkonen, Sara 2013. Rasavillejä ja romantikkoja. Rakkaat suomalaiset tyttökirjat. Helsinki: Avain. 261 s.

Tyttökirjojen lukukokemuksista on aiemmin ilmestynyt Suvi Aholan ja Satu Koskimiehen toimittama *Uuden Kuun ja Vihervaaran tytöt* (2005), joka käsittelee L. M. Montgomeryn kirjoittamia tyttökirjoja. *Rasavillejä ja romantikkoja* on kuitenkin ensimmäinen suomalaisen tyttökirjojen lukukokemuksista kirjoitettu yleistajuinen teos. Materiaalia kirjaan on saatu pyytämällä lukijoita kirjoittamaan heille tärkeistä suomalaisista tyttökirjoista ja lukukokemuksistaan. Lisäksi Kokkonen on haastatellut kirjailijoita sekä hyödyntänyt hienosti Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoista löytämäänsä materiaalia, kuten jo edesmenneiden kirjailijoiden haastatteluja.

Rasavillejä ja romantikkoja pyrkii vastaamaan kysymyksiin, mitkä suomalaiset tyttökirjat ovat olleet suosittuja vuodesta toiseen sekä ketkä tyttökirjoja lukevat ja miksi. Kirjoituskutsuun vastasi 83 eri-ikäistä naista. Erikseen pyytämällä mukaan saatiin myös muutaman mieslukijan mielipide.

Kirjassa esitellään kymmenen kirjailijaa sekä heidän tuotantonsa. Valinta on tehty kirjoituskutsun vastausten perusteella. Mukana olevat edustavat jo kanonisoituneita lasten- ja nuortenkirjailijoita suomalaisen tyttökirjatradition aloittaneesta Anni Swanista nykysuosikkeihin Tuija Lehtiseen ja Merja Jaloon. Luvut rakentuvat siten, että ensin luodaan lyhyt katsaus kunkin kirjailijan henkilöhistoriaan ja tuotantoon. Tämän jälkeen Kokkonen päästää ääneen kirjoituskutsuun vastanneet lukijat, jotka kertovat lukukokemuksistaan. Teoksen lopussa käsitellään lyhyesti myös muita vastauksissa esille tulleita tyttökirjasuosikkeja.

Lukijoille tyttökirjat ovat merkinneet keskustelukumppania, pakoa tylsästä arjesta ja ikävistä lapsuuden kokemuksista sekä uusiin maailmoihin tutustumista. Osalle kirjojen päähenkilöt ovat tarjonneet samastumiskohteen tai jopa paikanneet ystävän puutetta. Lukijoiden kirjoituksista käy ilmi, että tärkeät kirjat ovat kulkeneet mukana matkalla tytöstä naiseksi. Usea vastaaja haluaa palata kirjoihin aina uudestaan sekä tutustuttaan lapsensa tai lapsenlapsensa suosikkeihinsa. Tyttökirjat muodostavatkin jatkumon eri sukupolvien välille.

Sara Kokkonen on omien sanojensa mukaan hurahtanut aikuisiällä tyttökirjoihin uudelleen. Kokkonen on pitänyt useita vuosia omaa blogia tyttökirjoista sekä perustanut käytettyjen tyttökirjojen verkkokaupan. Tällä hetkellä Kokkonen tekee väitöskirjaa suomalaisista tyttökirjoista Turun yliopiston kasvatustieteellisessä tiedekunnassa. *Rasavillejä ja romantikkoja* on syntynyt pitkällisen harrastuksen innoittamana, mutta myös tutkimuksellisista intresseistä.

Teoksen alussa on lyhyt luku tyttökirjallisuuden historiasta. Vaikka kyseessä onkin lukijoiden kokemuksiin painottuva tietoteos, olisi historiasta voinut kertoa vähän laveammin-

kin. Esimerkiksi siitä, että lasten- ja nuortenkirjallisuudella, ja myös tyttökirjallisuudella, on ollut historian saatossa pedagoginen ja yhteiskuntaan sosiaalistava tehtävä. Myöskään tyttökirjallisuuden tutkimusta ei käsitellä lukuun ottamatta viittausta Mary Ørviin, ja tyttökirjan käsite jää problematisoimatta.

Myös tyttökirjojen ja yhteiskunnan suhdetta olisi voitu tuoda esille enemmän. Kriittisyttä löytyy onneksi joidenkin lukijoiden lukukokemuksista. Lapsuutensa kirjojen pariin palaaville tyttökirjojen maailma näyttäätyy aikuisen silmin monesti naiivina ja epärealistisena. Silti jokin tyttökirjoissa viehättää ja vetoaa, koska sukupolvi toisensa jälkeen tarttuu niihin. Useaan lukijaan näyttää vetoavan hyvän ja pahan käytöksen välisen rajan etsintä ja kokeilu. Moni lukijoista samastui tyttöpäähenkilöihin (kuten Anni Polvan Tiinaan), jotka kyllä yrittävät olla kunnollisia ja kilttejä tyttöjä, mutta epäonnistuivat siinä toisinaan. Tyttökirjat ovatkin aina välittäneet kulloisenkin aikakauden ihanteita ja normeja, mutta myös tarjonneet mahdollisuuksia ja paikkoja normien vastustamiseen. Kirjoituskutsuun vastannut Vappu Kannas pohti Tuija Lehtisen tuotantoon liittyviä lukukokemuksiaan seuraavasti:

Kirjojen tärkein anti on kuitenkin ollut hienovarainen sosialisointi suomalaisen elämäntapaan — ja tätä on vähän pelottava tajuta — siihen mitä “normaalini” nuoren ihmisen kuuluu kokea ja milloin, minkälaista on perhe-elämä ja elämän oletettu kulku, ja ennen kaikkea mitä nuoreksi naiseksi kasvamiseen kuuluu. Siinä mielessä Lehtisen kirjat ovat saaneet aikaan myös ahdistusta, kuten kaikki tyttökirjat omalla tavallaan. (Kokkonen 2013, 217.)

Rasavillejä ja romantikkoja antaa äänen lukijoille ja kirjojen merkitykselle heidän elämässään, ja tallentaa siten tärkeää kirjallista kulttuuria. Teoksessa näkyy Kokkosen laaja tyttökirjallisuuden tuntemus. Jään mielenkiinnolla odottamaan Kokkosen tutkimustyön tuloksia aiheen parissa.

Lähteet

Saran Kirjat [www-lähde]. < www.sarankirjat.blogspot.fi > (Luettu 22.11.2014).

Sara Kokkosen haastattelu YLE Puheen iltapäivä 13.3.2013: “Kasvattitytön tarinasta tyttöjen väliseen rakkauteen” [www-lähde]. < <http://areena.yle.fi/radio/1863282> > (Luettu 22.11.2014).

FM Sari Miettinen työskentelee tohtorikoulutettavana Turun yliopiston sukupuolentutkimuksen oppiaineen projektissa Akateemisen feminismin aikajanat Suomessa (TAFF).